

Asia: VN/30326/2022

Luonnos työryhmän mietinnöstä ehdottavaksi muutettavaksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia, ympäristönsuojelulaki ja vesilakia

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattaen noin 90 % maamme vesihuollosta. Järjestetty vesihuolto kattaa tällä hetkellä talousveden osalta yli 90 % ja jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta yli 80 % Suomen väestöstä.

Vesilaitosyhdistys kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiasta. Haluamme nostaa esiin seuraavat asiat.

Esityksen tavoitteena on asettaa vesienhoidon ympäristötavoitteet sitoviksi vastaamaan EU-säätelyä ja täsmentää ympäristötavoitteisiin liittyvää heikentämiskieltoa vastaamaan paremmin EU-oikeuden nykyistä tulkintaa. Näin EU-oikeuden sijasta viranomaisissa ja hallintotuomioistumissa sovellettaisiin jatkossa kansallisen lainsäädännön säännöksiä.

Tavoitteena on myös mahdollistaa vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeaminen uuden hankkeen tai toiminnan vuoksi vesienhoidon suunnittelumenettelyn ulkopuolella lupamenettelyn yhteydessä. Tämä edellyttää nykylainsäädäntöön lisäyksiä, joissa säädettäisiin sekä toimivaltaisesta viranomaisesta että menettelystä ja poikkeuksen yhteydestä vesienhoidon suunnitteluun ja hankkeen lupamenettelyyn.

Tavoitteena on lisäksi selkeyttää ja ajantasaistaa vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisen määräajan pidentämistä ja alennettuja tilatavoitteita koskevia säännöksiä vastaamaan paremmin vesipuitedirektiiviä. Ympäristötavoitteita koskevien poikkeusten soveltamisen säätelyn tarkistaminen

vastaamaan ehdotettuja muutoksia on perusteltua sääntelyn sisällön ja selkeyden näkökulmasta.

Kuten perustelumuistiossa todetaan, pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa kohdassa 7.3. *Luvituksen sujuvuudesta Suomen kilpailuetu* linjataan, että vesipuitedirektiivin mahdollistamat kansalliset joustot otetaan käyttöön ja vesienhoitosuunnitelmia tarkastellaan. Kansallista lainsäädäntöä muutettaessa tulisikin huomioida, että lainsäädäntöä ei viedä EU-lainsäädäntöä tai EU-oikeuden tulkintaa tiukempaan suuntaan vaan poikkeamamahdollisuudet otetaan huomioon, sillä laajuudella kuin EU -lainsäädäntö sen mahdollistaa.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettu laki

”20 b § Heikentämiskielto

2) pilaavan tai haitallisen aineen ympäristölaatunormi ylittyy pinta- tai pohjavesimuodostumassa tai jos ympäristölaatunormi on jo ylittynyt, aineen pitoisuus nousee vesimuodostumassa.”

Vaikka ympäristölaatunormit ovat hyvä ja tarpeellinen keino suojella vesistöjä, näemme pykäläehdotuksen haasteellisena erityisesti ns. kaikkialla olevien aineiden osalta. Mikäli tällaisen yhdisteen ympäristölaatunormi ylittyy vesistössä, luo se mahdollisia haasteita jätevedenpuhdistamoiden luvitukseen tilanteissa, missä kaikkialla olevien aineiden osalta ympäristölaatunormi ylittyy ja myös puhdistamolta tulee kyseistä ainetta määrä, mikä lisää pitoisuutta vesistössä ja puhdistamalla ei ole parhaalla saatavilla olevilla tekniikalla mahdollisuutta poistaa ainetta. Esimerkiksi elohopean pitoisuusraja ylittyi noin puolessa vesimuodostumista. Pidämme tärkeänä, että heikentämiskielto ei johda kohtuuttomiin tilanteisiin, joten pyydämme punnitsemaan tarkoin niin pykälän kuin perusteluidenkin sanoitusta. On syytä huomioida, että pintaveden osalta EU-tuomioistuini ei ole päätöksissään linjannut ympäristölaatunormin ylittymisestä samalla tavoin kuin pohjavesien laatunormien osalta.

Ehdotetut lainsäädännön muutokset pintavesien laatunormien osalta kohdentavat toimenpiteet erityisesti ympäristöluvullisiin toimijoihin. Tällainen lainsäädäntö ei ole tasapuolista eikä tarkoituksenmukaista.

Ympäristölaatunormeja päivitetään säännöllisin väliajoin ja uusia aineita lisätään listalle. Vesiympäristölle haitallisia ja vaarallisia käytetään erilaisissa tuotannoissa, tuotteissa ja materiaaleissa, mistä niitä edelleen päätyy jätevesiin ja jätevedenpuhdistamolle. Ympäristölaatunormien tarkoituksena on ohjata näiden aineiden vähenemiseen vesistöissä. Tärkeä väline vesistökuormituksen vähentämisessä ovat aineiden käytölle asetettavat rajoitukset ja tehokkaiden toimenpiteiden kohdistaminen päästön alkulähteelle. Ei ole tarkoituksenmukaista kohdistaa aineiden

vesistökuormituksen vähentämisen vaatimuksia ainoastaan jätevedenpuhdistamoille, joilla ne konkretisoituvat resursseja merkittävästi kuluttavina jälkikäsitteilyvaatimuksina. Ympäristölaatunormeista ei tule muodostua jätevedenpuhdistamoiden raja-arvoja, sillä niitä ei ole sellaisiksi aiottu. Vesienhoidon suunnittelun prosessin ja sitä toimeenpanevan lainsäädännön tulee ohjata kustannustehokkaisiin ja kokonaisvaltaisesti kestäviin ratkaisuihin.

Pyydämme lisäksi harkitsemaan, onko heikentämiskiellon yhteydessä, joko pykälän tai perusteluiden kautta, syytä tuoda esiin vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen (1022/2006) 6 b:ssä säädetty mahdollisuus asettaa pintaveden kemiallisen tilan sekoittumisvyöhyke (poikkeaminen ympäristölaatunormeista sekoittumisvyöhykkeellä).

20 c § Ympäristötavoitteista poikkeaminen uuden hankkeen tai toiminnan vuoksi

Lisäksi poikkeamisen edellytyksenä on, että:

- 1) kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet toteutetaan vesimuodostuman tilaan kohdistuvan haittavaikutuksen vähentämiseksi;*
- 2) uuden hankkeen tai toiminnan aiheuttamat muutokset ovat yleisen edun kannalta erittäin tärkeitä tai uuden hankkeen tai toiminnan vaikutukset ihmisten terveydelle, ihmisten turvallisuuden ylläpitämiselle tai kestäväälle kehitykselle tuomat hyödyt ylittävät 20 a ja 20 b §:ssä säädettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ympäristölle ja yhteiskunnalle koituvat hyödyt;*
- 3) kyseisten vesimuodostuman muutosten tuomia hyötyjä ei voida teknisen toteuttamiskelpoisuuden tai kohtuuttomien kustannusten vuoksi saavuttaa muilla, ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetuista poikkeamisen edellytyksistä.*

Perusteluissa on aiheellisesti tarkennettu, että kohta yksi viittaa haittoja vähentäviin toimenpiteisiin, jotka ovat teknisesti toteutettavissa, kohtuullisen hintaisia ja verrannollisia uuteen muutokseen tai uuteen kestäväan kehityksen mukaiseen ihmisen toimeen. On varmistettava, että tulkinta on käytännössä kohtuullinen.

24 § Ympäristötavoitteiden lieventäminen

Pidämme hyvänä pykälän 24 muuttamista siten, että tilatavoitteiden lieventämisen osalta nykyisen säännöksen ilmaisu "voidaan asettaa"

muutetaan muotoon "asetetaan", sillä nykyiset tilatavoitteet eivät ole kaikilta osin realistisia. Ympäristöluvan myöntämisen kannalta tilatavoitteiden alentaminen on tulkittu merkitykselliseksi joissakin tapauksissa. Mikäli tilatavoitteiden alentamisella on oleellista merkitystä ympäristöluvan saannin kannalta, tulee lainsäädännön mahdollistaa sellaiset menettelyt, joilla tilatavoitteen alentaminen voidaan aikataulullisesti toteuttaa lupaprosessia merkittävästi hidastamatta. Vesienhoitokausittain tehtävä tarkastelu toistuu ainoastaan kuuden vuoden välein.

Ympäristönsuojelulaki

Nostamme esiin, että perusteluissa on hyvää ja kannatettavaa erityisesti seuraava:

"Vesienhoitosuunnitelmassa esitetty tieto vesien tilasta ei ole lupamenettelyä sitova. Vesienhoidon suunnittelussa kerättävät seurantatiedot eivät yleensä ole niin kattavia, että yksin niiden perusteella voitaisiin luotettavasti arvioida ympäristölupaa edellyttävien toimintojen vaikutuksia vesimuodostuman ekologiseen tilaan. Luokitteluaineistoja ei myöskään ole kerätty toimintojen vaikutusten arviointia varten, joten ne eivät välttämättä ole arvioinnin näkökulmasta ajallisesti tai alueellisesti edustavia. Vesimuodostuman tilasta ja hankkeen vaikutuksista vesien tilaan esitettävien tietojen riittävyttä arvioitaisiin tapauskohtaisesti."

Riku Vahala
toimitusjohtaja

Paula Lindell
vesiasiain päällikkö